בס"ד " וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' " (בראשית כו' יב) עלון מס 333

ויזרע יצחק

שנה ו'

פרשת "קדושים"	יוצא לאור ע"י מדרשת	זמני החג	י"ם	ת"א	חיפה
הפטרה: "ויהי דבר ה'"	"ויזרע יצחק"	כניסה	18:40	18:57	18:47
כו' ניסן תשע"ד	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	יציאה	19:54	19:56	19:57
		ר"ת	20:33	20:31	20:31

הגיגים לפרשת השבוע

"דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱ-לֹקֵיכֶם" (ויקרא יט' ב)

מבאר **רבינו בחיי** שהכתוב הזכיר כאן את "כל עדת בני ישראל" כדי שנלמד שהציווי המדובר, "קדושים תהיו" כולל גם את הנשים, והאזהרה היא בין לאנשים ובין לנשים, וכפי שמצאנו שכתוב בנדבת המשכן: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (שמות לה'), שגם שם הציווי להביא נדבה למשכן היה לכל ישראל, אנשים ונשים יחדו.

"לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר" (ויקרא יט' יג)

ידוע מה שאמרו חז"ל: "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא" (קידושין לט:), לפי זה נשאלת שאלה כיצד, כביכול, עובר הקב"ה על הלאו של "לא תלין פעולת שכיר"? **רבינו החיד"א** ב"**רוח חיים**" מביא מספר תרוצים לשאלה זו. ראשית, מה שנאמר "לא תלין" זה דווקא אם האדם עצמו שוכר את הפועל, אך אם הוא עושה זאת דרך שליח, אין עליו חובה לשלם לשכיר בו ביום ולא עובר על "בל תלין", וידוע שהתורה נמסרה לישראל על ידי משה רבינו (611 מתוך 613 מצוות) והיות ומשה הוא השליח ולכן אין פה עבירה על "בל תלין". שנית, אמרו חז"ל על הפסוק: "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש" (קהלת א' ג), שכל המצות והמעשים טובים שיעשה האדם אינם מגיעים לערך מה שהקב"ה מזריח לו את השמש, ועוד אמרו חז"ל שכל מעשה האדם אינו מספיק כנגד מה שיש לו את העולם בכלל ובפרט, ואם כך אין הקב"ה חייב לתת לו שכר על מצוותיו ומעשיו הטובים, ולכן אין כאן מעבר "בל תלין". תרוץ שלישי, הוא שחובה עלינו לעבוד את ה' כעבד לפני רבו, והשכר שהקב"ה נותן לנו על כך הוא בעצם אינו שכר אלא פרס, ואם כן הציווי על "בל תלין" הוא כאשר בעל הבית חייב לשלם שכר, ואילו במקרה שלנו לא מדובר בשכר אלא בפרס, ואם כן לא שייך כאן "בל תלין".

"לֹא תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵא-לֹקֶיךָ אֲנִי ה'" (ויקרא יט' יד)

"אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם? תלמוד לומר 'בעמך לא תאור' (שמות כב כז), אם כן למה נאמר חרש? מה חרש מיוחד שהוא בחיים יצא המת שאינו בחיים" (רש"י)

אם האיסור הוא לקלל כל אדם מדוע מזכיר הכתוב את החרש? מתרץ **הרמב"ן** שהכתוב הזכיר את החרש באיסור קללה, ללמדנו שהתורה זהירה שלא לקלל את החרש אף על פי שהוא לא ישמע ולא יתקצף בקללתו בכל זאת הזהירה התורה שלא לקלל אותו, כך שאין צריך לומר שאסור לקלל את השומעים שיכולים להתבייש ויחר להם מאד. עוד הזהיר הכתוב בהווה, שאם אדם יקלל החרש או יכשיל את העור כי לא יירא מהם שהרי הם "לא ידעו ולא יבינו", עליו לזכור: "ויראת מאלהיך" שהוא רואה את הנסתרות.

"מֹאזְנֵי צֶדֶק אַבְנֵי צֶדֶק... יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" (ויקרא יט' לו)

שואל ה"**משך חכמה**", ראינו בתורה עוד מצוות שמוזכר בהן "יציאת מצרים" כגון מצות ציצית (במדבר טו' מא) או איסור אכילת שרצים (ויקרא יא' מה) ואיסור ריבית (ויקרא כח' לו) ודבר נוסף משותף לכל מצוות אלו הוא שבכולם כתוב: "להיות לכם לא-לקים" ואילו במצוה שלפנינו לא מוזכר "להיות **לכם** לא-לקים", מדוע ההבדל? ומתרץ שמצוות אלו הן מצוות א-לקיות, שלא היינו חושבים לקיים אותם על פי ההגיון או הנימוס ללא הציווי הא-לוקי, לכן כתוב בהן "להיות **לכם** לא-לקים", שאני גוזר ומצוה, ועל מנת כן העליתי אתכם מארץ מצרים. אבל מצוות משקלות, שזהו דבר המוסכם על פי השכל ההגיון והנימוס, והיינו מגיעים לכך גם ללא הציווי הא-לוקי, לכן לא הוסיף הכתוב במצוה זו את המילים "להיות לכם לא-לקים".

נר ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

מרן הרה"ג עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל נלב"ע ג' חשון תשע"ד משה טויטו בר אסתר ז"ל נלב"ע ד' אדר ב' תשע"ד תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

יצחק בנימין בר שורין ז"ל נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג תנצב"ה

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

אין לעיין בעלון בשעת התפלה

נא לשמור על קדושת הגליון

"**אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּרְאוּ**" (ויקרא יט' ג)

אומר ה"**כלי יקר**" שבמצות מורא הקדים הכתוב את האם לפני האב ובכיבוד הקדים את האב לפני האם לפי שגם האיש חייב בכבוד אשתו כפי שאמרו חז"ל: "לעולם יכבד אדם אשתו יותר מגופו" (יבמות סב) היינו אומרים שאולי לא נורא כל כך ואין צריך להקפיד בכבוד האב שהרי גם האב חייב בכבוד אמך לכן הקדים הכתוב את האב, לומר לך שכבודו יהיה גדול עליך ככבוד האם, אף על פי ששניכם חייבים בכבוד האם, ובמורא צריך שיהיה אימת בעלה עליה היינו אומרים שאין להקפיד במורא האם לכן הקדים הכתוב את האם לומר שעל כל פנים מוראה עליך.

"**לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם**" (ויקרא יט' כו)

"ואמר רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב: מאי דכתיב "לא תאכלו על הדם"? לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם. אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן אמר רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב: כל האוכל ושותה ואחר כך מתפלל עליו הכתוב אומר "ואותי השלכת אחרי גויך" אל תקרי גויך אלא גאיך אמר הקב"ה לאחר שנתגאה זה קבל עליו מלכות שמים?" (ברכות י:)

לכאורה לא ברור מדברי הגמרא מדוע מכונה זה שאוכל לפני התפילה בתואר "גאוותן"? מה הקשר בין האכילה קודם התפילה למדת הגאווה? מתרץ **רבינו יוסף חיים** ב"**בן יהוידע**" את השאלה באמצעות משל למלך שהיה רגיל לתת לאחד מאוהביו כל שנה סכום גדול של כסף המספיק לו להוצאות של כל השנה. אותו אוהב היה נוהג בכל יום, לפני שהיה יוצא לקנות את מזונותיו בשוק, ללכת לפני חצר בית המלך, לעמוד שם מספר דקות, ורק אחר כך היה הולך לשוק וקונה את מזונו. כאשר שאלו אותו חבריו את הטעם למנהגו, השיב שהוא נוהג כך משום שבכל יום הוא הולך לשוק כגביר גדול עם ארנק התפוח במזומנים, מוציא סכום כסף גדול וקונה את מזונותי ברווח, אלא שמתוך כך אני עלול להיכשל בגאוה ולחשוב שכל העושר הזה בא לי מכוחי, לכן לפני שאני הולך לשוק אני מתקרב אל בית המלך, מתוך כך אני נותן את דעתי על כך שכל מה שיש לי הוא מאת המלך ולא מכוחי. לפי המשל הזה ניתן להסביר את השאלה ששאלנו. בסך הכל ידוע לכל בר דעת שכל פרנסתו היא מידו הפתוחה והרחבה של בורא העולם, וכל מה שבידנו הגיע לנו בעזרתו, לכן ראוי הוא שכל אדם יעמוד זמן מה בחצר בית ה' ויתפלל לפניו שיזמין לו את פרנסתו באותו היום, לפני שהוא הולך להביא טרף לביתו ואוכל למשפחתו, ועל ידי כך ישריש האדם בליבו שכל הכסף וכל הזהב שיש לו הוא מאת הקב"ה. אך אדם שאוכל ושותה קודם התפילה, הרי זה כאילו שאומר הוא שהאוכל שהוא אוכל כעת הגיע אליו ללא עזרתו של ה' אלא מכח מעשי ידיו, וזה מראה על גאווה.

"**וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי אֲנִי ה' אֱ-לֹקֵיכֶם**" (ויקרא כ' ז)

מבאר ה"**ספורנו**" שמשמעות "והתקדשתם" הוא בפרישה מהעריות, "והייתם קדושים" כוונתו שיהיה הזרע מוכן להשרות את שכינה בתוכם כפי שאמרו חז"ל: "כשהקב"ה משרה שכינתו, אין משרה אלא על משפחות מיוחסות שבישראל" (קדושין ע:), "כי אני ה' א-לוקיכם" אני הוא שאמרתי לאברהם "להיות לך לא-לוקים ולזרעך אחריך" (בראשית יז' ז) לזרע המיוחס אחריך.

הגיגים לפרקי אבות א'

"**שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵהֵב אֶת הַמְּלָאכָה וּשְׂנָא אֶת הָרַבָּנוּת**" (י)

רבי ישראל מסלאנט אומר שאין מציאות כזו שאדם מישראל מת מרעב, אלא, אם יהודי מת אחרי שלא אכל תקופה מסוימת אין מות מרעב אלא מות מגאווה. משום שעבודה זו אינה נאה לו, או התעסקות זו אינה לפי כבודו, דבר זה אינו נאה לו וכיוצא באלו תירוצים שאנו רגילים לשמוע.

"**הוּא הָיָה אוֹמֵר: אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי**" (יד)

מה הביא את הלל לאמירה הזאת? ראיתי בשם ה"**נודע ביהודה**" שבמשנה הקודמת אומר הלל "ודאשתמש בתגא חלף", כלומר שאסור להשתמש בתלמיד חכם, ובגמרא אומר הלל ש"אסור להשתמש בשמש עם הארץ". אם כך, אם אסור להשתמש בתלמיד חכם וגם אסור להשתמש בעם הארץ, מי ישמש את האדם? התשובה המתבקשת היא שהאדם עצמו ישמש את עצמו: "אם אין אני לי, מי לי"?

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם:
הרה"ג משה חזקיהו שליט"א בן שרה, אליהו בן אסתר, ישראל בן נחמה, נעם אברהם בן רויטל.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315
גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק" (כולל מנחה וערבית) להשאלה בטלפון: 052-3268315
חברת הבקשות "מאיר השחר" ומדרשת "ויזרע יצחק"
לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו טלפון לפרטים: 052-3268315

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

אל לעמוד על קדושת העלון